א) [א]כותבין שטר ללוה ב)אע"פ שאין מלוה עמו ואין כותבין למלוה עד שיהא לוה עמו [ב]והלוה נותן שכר ג) [ג]כותבין שטר למוכר אע"פ שאין לוקח עמו ואין כותבין ללוקח עד שיהא מוכר עמו [ד]והלוקח נותן שכר ד)[ה]אין כותבין שטרי אירוסין ונשואין אלא מדעת שניהם [ו]והחתן נותן שכר [ז]אין כותבין שטר אריסות וקבלנות אלא מדעת שניהם [ח]והמקבל נותן שכר [ט]אין כותבין שטרי בירורין וכל מעשה ב"ד אלא מדעת שניהם ושניהם נותנין שכר רשב"ג אומר ה)לשניהם כותבין שנים לזה לעצמו ולזה לעצמו : **גמ'** מאי ובלבד שיהא מכירן אמר רב יהודה אמר רב ובלבד שיהא מכיר שם האיש בגט ושם האשה בשובר יתיב רב ספרא ורב אחא בר הונא ורב הונא בר חיננא ויתיב אביי גבייהו ויתבי וקמיבעיא להו שם האיש בגט אין שם האשה לא שם האשה בשובר אין שם האיש לא וליחוש דלמא כתב גיטא ואזיל וממטי ליה לאיתתיה דהיאך (א) וזמנין אזלא כתבה אשה שובר ויהבה לגברא דלאו דילה אמר להו אביי [י]הכי אמר רב שם האיש בגט והוא הדין לשם האשה [כ]שם האשה בשובר והוא הדין לשם האיש וליחוש לשני יוסף בן שמעון הדרים בעיר אחת דלמא כתיב גיטא ואזיל וממטי ליה לאיתתיה דהיאך אמר להו רב אחא בר הונא הכי אמר רב [ל]שני יוסף בן שמעון הדרים בעיר אחת אין מגרשין נשותיהן אלא זה בפני זה וליחוש דלמא אזיל למתא אחריתא ומחזיק ליה לשמיה ביוסף בן שמעון וכתיב גיטא וממטי ליה לאיתתיה דהיאך אמר להו רב הונא בר חיננא הכי אמר רב [מ]כל שהוחזק שמו בעיר שלשים יום אין חוששין לו לא איתחזק מאי אמר אביי [נ]דקרו ליה ועני רב זביד אמר רמאה ברמאותיה זהיר ההוא תברא דהוה חתים עלה רב ירמיה בר אבא אתיא לקמיה ההיא איתתא אמרה ליה לאו אנא הואי אמר אנא נמי אמרי להו לאו איהי היא ואמרו לי מיקש הוא דקשא לה ובגר לה קלא אמר אביי אע"ג דאמור רבנן כיון

כותבין שטר ללוה. להיות מזומן בידו לתת למלוה כשילוה לו מעות אע"פ שאין מלוה עמו : **והלוה נותן שכר.** בגמרא פריך פשיטא דהלוה נותן שכר שהרי כל הנאה שלו : **אין כותבין שטרי אירוסין.** מפרש ו)באלו מגלחין (מו"ק דף יח) שטרי פסיקתא כדרב גידל כמה אתה נותן לבנך כך וכך כו' : **אלא מדעת שניהם.** אבי חתן ואבי כלה : **ונשואין.** כתובה : **שטרי אריסות.** מקבל שדה למחצה לשליש ולרביע : **וקבלנות.** חכירות כך וכך כורין לשנה : **שטרי בירורין.** בגמ' מפרש : **כל מעשה בית דין.** כגון אדרכתא דמודעינן ללוה ואזיל ופרע בטרם שיכתב : **ושניהם נותנין שכר.** בשטרי בירורין ובגמ' מפרש פלוגתייהו : **שניהם.** העדים כותבין שני שטרות לזה אחד ולזה אחד : **גמ' שיהא מכיר שם האיש בגט.** הסופר והעדים צריכין שיכירו שזהו שמו דאיכא למיחש אין גט זה אלא לאיש אחר ויבא לרמות ולהגבות כתובה לשום אשה כדתנן (כתובות דף פט.) הוציאה גט ואין עמה כתובה גובה כתובתה : **ושם האשה בשובר.** שלא תרמה ליתנו לאיש שגרש אשתו ותפסיד כתובתה על ידה : **ומגרש לה.** ומתכוין להתירה לינשא שלא כדין : **אלא זה בפני זה.** דליכא למיחש תו מידי : **וניחוש.** דלמא נפיק לו לעיר אחרת כו' לתנא דמתני' דבעי (ב) מכירין למה כותבין שום גט לשום אדם אף על פי שאנו מכירין שמו והלא שמא יוסף בן שמעון זה מעיר אחרת בא לכאן והיה שמו ראובן בן יעקב ועתה הרגיל והחזיק שיקראו לו כהן ראובן לפי שרוצה לגרש אשת ראובן בן יעקב שבמקום פלוני : **אין חוששין לו.** דכל כך לא היה מחליף שמו זמן מרובה פן יוודע הדבר : **ברמאותיה.** ידע ויזהר לענות הלכך אין תקנה עד דליתחזק : **ההוא תברא דהוה חתים עלה רב ירמיה בר אבא.** לאחר זמן אתאי ההיא איתתא לקמיה לתבוע כתובה ואמרה לו לאו אנא הואי אותה אשה שאתה אומר שחתמת על שוברה ושמא אשה אחרת ששמה כשמי ושם בעלה כשם בעלי אבל אני לא התקבלתי כתובתי עדיין : **אמר לה אף אנא אמרי להו.** לסהדי החתומים עמי על השובר שאין אותה האשה שחתמנו על שוברה והדין עמה והם השיבו לי שטעיתי במה שנשתנה והוחלף קולה והדין עמהם וכבר התקבלת כתובתך : **מיקש קשיא.** הזקינה וכבר נשתנה ונעשה קולה עבה : כיון

כותבין שטר ללוה. בהא נמי פריך (ג) התם וניחוש שמא כתב ללוות כו', ומוקי לה בשטרי אקנייתא ואביי אמר עדיו בחיתומיו זכין לו : **וליחוש** דלמא כתביה לאתתא דלאו דיליה ומגרש לה. פירש רשב"ס ומתכוין להתירה להנשא שלא כדין ותימה לי והא בפני עדים יתננו לה והם יקראו את הגט כדאמרינן בגיטין (דף יט:) דמיבעי לאקרויי גיטא ויראו העדים (ד) שאין זה שם ז) האיש ועוד בלאו הכי ליחוש דלמא כתביה לאיתתא דלאו דיליה כיון שאין מכירין האשה ויכתוב הגט לאיש אחר (ה) כשמו ויתן הגט לאיש אחר ששמו כשמו ויתן הגט לאשת האיש להוציא מבעלה כתובתה וכן נ"ל דמקשה ול"ג ומגרש לה : **שם** האיש בגט וה"ה לשם האשה. תימה אמאי נקט שם האיש בגט ושם האשה בשובר וי"ל דלא חש לפרש כולהו אלא נקט שם אותו דמכתיב הכתב דעלייהו קתני במתני' והוא שיהי' מכירן שהרי הזכירן ולהכי נקט להו רב ומתניתין גופה לכך דברו באלו לפי שכבר הוצרכו להזכירם וה"ה ודאי שם האחר משום חששא אחרת : **וליחוש** לשני יוסף בן שמעון הדרים בעיר אחת. ותימה אי בהוחזקו ואליבא דמאן אי לר"מ דאמר דעדי חתימה כרתי ליכא למיחש למידי שהגט לא יהיה גט מאחר שאין מוכיח מתוכו שהוא (ו) שלה כדאמר בכל הגט (גיטין דף כד:) כתב לגרש את הגדולה לא יגרש את הקטנה ודייק בגמרא הא גדולה מלי מגרש ומוקי לה משום הכי כר"א דאמר עדי מסירה כרתי ולא כרבי מאיר ומאי קאמר נמי שמגרשין נשותיהן זה בפני זה אפילו הכי לא מגרש אם לא יכתבו דורות ואי אליבא דר' אלעזר פריך לדידיה נמי לאו גיטא הוא שהרי צריכה להביא עדי מסירה שנתנו לה בעלה כיון שעדי חתימה אינם מוכיחין שבעלה נתנו וצריכה היא עדי מסירה להביאם לפנינו שבעלה מסר לה ותבקשם ולא תמצא ולמאי ניחוש לה ואי בדלא הוחזקו איירי דהשתא כרתי שפיר עדי חתימה שאין יודעים בעיר אלא בעלה (ז) ומאי משני זאת אומרת שני יוסף בן שמעון הדרים בעיר אחת אין מגרשין נשותיהן אלא זה בפני זה מה תיקן הלא אין ידוע שיש שנים בעיר ולעולם יגרשנה זה בשם בעלה שלא בפניו כיון שלא הוחזקו ואור"י דבהוחזקו מיירי ואליבא דר"א דקי"ל כוותיה פריך ואף על גב דעדי מסירה כרתי וצריכה להביא עדי מסירה ליחוש מאחר שכותבין לו גט בלא אשתו אז לא יעשו הגירושין בפניהם דלמא כתב גיטא כו' והעדים שידעו המסירה ויכירו אותו כי שמו יוסף בן שמעון כשם הכתוב (ח) בשטר וגם יכירו שם האשה המקבלת אותו בשם שכתוב בשטר ולא יתנו לב לדעת אם יש עוד יוסף ב"ש אחר לבד מאותו ואם נשותיהם שוות כמו כן ואולי זאת אשת חברו וכשתבא לב"ד תביא עדי מסירה שתאמר אלו העדים ראו דיוסף ב"ש בעלי נתן לי הגט והן אומרים הן כדפרישית ואח"כ לא יחקרום ב"ד ודאי לומר שמא טעיתם כך וכך כדפרישית ומשני הכי אמר רב שני יוסף בן שמעון הדרים בעיר אחת אין מגרשין נשותיהן אלא זה בפני זה ומאחר שנתקן כך לעולם חוקרין ב"ד ודאי אם שני יוסף היו שם ואם היו שם שנים אין חוששין שם כלל וכמו שפירש רבי וליחוש לשני יוסף בן שמעון דאיירי שהוחזקו צריך לפרש כמו כן קושיא ראשונה דפריך וליחוש דלמא כתב כשהוחזקו דוקא דאי לא הוחזקו לא הוה מיבעי ליה לרב למימר וה"ה לשם (ט) האיש ואע"ג דאביי חייש לשני יצחק בפ' האשה (יבמות קטו: ושם) אע"ג דלא הוחזקו רבא לא חייש התם ורבה נמי לא חייש היכא דלא הוחזקו כדמוכח בפ"ק דב"מ (דף יח: ושם ד"ה נפק) (ובכל הגט) ולמאי דפרישית דמוכח בכל הגט (גיטין כד: ושם ד"ה בעדי) דלר"מ אין יכולין שני יוסף בן שמעון לגרש נשותיהן עד שיכתבו דורות כיון דעדי חתימה כרתי אין גט אלא אם כן מוכיחין עדים הכתובין בו שבעלה נתנו לה קשה עלה דמדאוקמי פרק המגרש (שם דף פו: ושם) מתני' דשני גיטין ושמותיהן שוין כר"מ דוקא ודאי אפי' תימא ר' אלעזר ומיהו כר' מאיר משמע דאתיא לה שפיר והיכי ניחא ליה לר' מאיר הא מוכח בכל הגט דלר' מאיר אין שני יוסף בן שמעון יכולין לגרש נשותיהן אלא אם כן יכתבו דורות ויש לומר דהכי מוקי לה כר' מאיר סבר שאינם שוין לגמרי שהרי שלשום בדורות או סימן דעכשיו העדים החתומים מוכיחין שמיד בעלה בא הגט אם הוא בידה ומה שקורא אותם שוין לפי שבמקום נתינתו אין מי שיכיר הדורות : **ומחזיק** ליה לשמיה יוסף בן שמעון. תימה מה בכך הלא צריך שיכיר שם האשה בגט ואשתו לא יכירו בשמה ולא שייך למימר שיחזיק ויש לומר שגם אשתו באה עמו אי נמי מכירין את אשתו ח)[שלו על ידי פלוני ופלוני שאמרו] שהיא אשתו של זה אבל לא שמעו איך הוא שמו שיאמרו שפלונית היא אשת ראובן שאם כן יודעים שאין שמו יוסף בן שמעון : כיון

נז א מיי' פכ"ג מהל' מלוה ולוה הלכה ה ופכ"ד הלכה א סמג עשין לד טוש"ע ח"מ סי' לט סעיף יג :
נח ב מיי' שם פכ"ד הלכה ב טוש"ע שם סעיף יז :
נט ג מיי' פכ"ד שם הלכה א סמג שם טוש"ע ח"מ סי' רלה סעיף א :
ס ד מיי' שם הל' ב טוש"ע שם סעיף ב :
סא ה מיי' שם הל' א סמג שם טוש"ע אה"ע סי' לב סעיף א וסי' נא :
סב ו מיי' שם הלכה ב וסמג שם טוש"ע שם סי' נא בהג"ה :
סג ז מיי' שם הלכה א :
סד ח מיי' שם הלכה ב :
סה ט מיי' שם הל' א ב סמג שם טוש"ע ח"מ סי' יג סעיף ב :
סו י מיי' פ"ב מהל' גירושין הל' ג סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קכ סעיף ג :
סז כ מיי' פכ"ד מהל' מלוה ולוה הלכה ג ועיין במ"מ סמג עשין לד טוש"ע אה"ע סי' קי סעיף א :
סח ל מיי' פ"ב מהל' גירושין הל' ג סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קכ סעיף ג :
סט מ מיי' פכ"ד מהל' מלוה ולוה הלכה ד סמג עשין לד טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף ג וטוש"ע אה"ע סי' קכ סעיף ג בהג"ה :
ע נ (מיי') סמג שם טוש"ע ח"מ שם ס"ד :

א) [לקמן קעג.] ב"מ יב: ב) [וליכא למיחש למחוי כשקרא כיון שהוא כותב חובתו עי' תוס' ב"מ יב: ד"ה כותבין] : ג) לעיל עז: קנא. [קדושין כז.] ד) כתובות קב: [קדושין ט:] ה) [במשנה שבמשניות שניהם וכן נראה בפי' הרשב"ם] : ו) [צ"ל בכתובות קב:] ז) רש"א האשה הזאת : ח) רש"ל וג"י רש"א של יוסף בן שמעון שאומר על פלונית כו' אשת שמעון שא"כ :

* * *

הגהות הב"ח

(א) גמ' וממטי ליה לאיתתיה דהיאך ומגרש לה וזימנין אזיל כתבה אשה כצ"ל ונ"ע גירסת רשב"ס : (ב) רשב"ם ד"ה וניחוש וכו' דבעי מכירין וכו' והיה שמו ראובן ועתה הרגיל והחזיק שיקראו לו כהן יוסף לפי שרוצה לגרש אשת יוסף בן שמעון שבמקום פלוני : (ג) תוס' ד"ה כותבין וכו' נמי פריך בפ"ק דב"מ וניחוש שמא : (ד) ד"ה וליחוש דלמא וכו' ותימה לי וכו' שאין זה שם האיש ועוד. נ"ב [דאין לומר דקושית] דליחוש שמא יכתוב גט לאשה ששמו כשם בעלה דא"כ למה נקט ומגרש לה ומקשה שיבא לקלקל להתירה זה דוחק ותחשה רחוקה ה"ל להקשות דליחוש שיבא להגבות כתובתה [דלהכי לא אסיק] אדעתיה להקשות דליחוש לב' יוסף בן שמעון אלא ליחוש שיכתוב הגט לאשה אחרת אע"פ שאין שמו כשם בעלה דלפי זה ליכא להקשות דליחוש שיבא להגבות [כתובתה דכיון שתבא] לב"ד להגבות כתובתה המה יראו שאין הגט כתוב על שם בעלה אבל לאשה קלקול שיבא להתירה ספיר יש להקשות דליחוש דתקרע את גיטה ולא תבא להגבות כתובתה כך הבינו התוספות מפרשב"ם וגירסתו ועל זה הקשו אלא כיון שהעדים צריכין שיקראו את הגט המה יראו שאין זה שם בעלה [ומשום הכי מפרשים] התוס' משום שמא יבא להגבות כתובתה והיינו שיכתוב גט לאשה ששמו כשם בעלה וכ"ל ומגרש לה : (ה) בא"ד ויכתוב הגט לאיש אחר ששמו כשמו ויתן הגט לאשת האיש להוציא כצ"ל ותיבות ויתן הגט לאיש אחר ששמו כשמו נמחק : (ו) ד"ה וליחוש לשני וכו' מתוכו שהוא שלו כדאמר בכל הגט : (ז) בא"ד שאין יודעים בעיר אלא בעלה א"כ מאי מחני : (ח) בא"ד כשם הכתוב בגט וגם יכירו האשה המקבלת אותו בשם שכתוב בגט לא יתנו לב : (ט) בא"ד לשם האשה ואע"ג דאביי חיים :

* * *

רבינו גרשום

נותן השכר. מן הגט לסופר : אמר רב ובלבד שיהא מכיר שם האיש בגט. שכן הוא שמו בודאי שאם אין מכירין יש לחוש שמא עצמו יכנה שמו יוסף בן שמעון בשם חבירו ויוליך לאשתו של אותו ששמו כן ויתן לה הגט כדי שתגבה כתובתה מבעלה שעשה עצה קנוניא. וכן הכי נמי שם האשה בשובר צריך שיהא מכיר שם האשה בשובר שכך שמה בודאי דאם אין מכירה יש לחוש שמא תוליך זה השובר לבעלה של אשה ששמה כך ויאמר גרשתיה ופרעתיה כתובתה והוא השובר ועשתה עמו קנוניא : וליחוש. אפי' היכי דמכיר שם האיש בגט ולא שם האשה יש לחוש דלמא שמיה כשם חבריה ושם אתתיה שכותב לה הגט יכנה אותה בשם אשת חבירו ואשתו שלו אין שמה כן כמו שכותב בגט אלא על שם אשת חבירו הוא כותב ואח"כ ממטי האי גט לאתתיה ומגרש לה על שם בעלה והיינו תקלה הואיל דאין סופר מכיר שם האשה בגט. והכי נמי שם האיש בשובר איכא למיחש כי האי גוונא הואיל דאין מכיר שם בעלה ליחוש דלמא ממטיא האי שובר לגבר אחר דשם אתתיה כשמה דהא איתתא שהיא בשובר ואתו לידי תקלה דיימר לה כבר כתובתך פרועה והרי שובר בידי הלכך צריך שיהא מכיר שם האיש והאשה. ואכתי אע"ג דמכירין שם האיש והאשה איכא למיחש לשני יוסף בן שמעון הדרים בעיר אחת ושם נשותיהן שוה ואיכא למיחש דלמא כתב גיטא כו' : אלא זה בפני זה. דהשתא ליכא למיחש : ואכתי אע"ג דמכיר שם האיש ושם האשה איכא למיחש דלמא אזיל חד ראובן בן יעקב למתא אחרינא ומחזיק לשמיה ויסב את שמו יוסף בן שמעון כשם חבריה וכתב גיטא וממטי ליה לאתתיה דהיאך דשמה כשם אתתיה ואתו לידי תקלה : כל שהוחזק שמו בעיר ל' יום אין חוששין. שכינה שמו שהיה מתיירא שמא יבוא אדם שיכיר שאין שמו כן ויתבייש משום הכי לאחר ל' כותבין : לא אתחזק מאי. דאכתי לא עמד ל' יום : אמר אביי כגון דקרו ליה. בפתע פתאום ועני ודאי שמו שרגילין לקרותו : ורב זביד אמר אין כותבין עד דאתחזק בעיר דרמאה ברמיותיה ידע לזהר מיד כשקורין לו : ההוא תברא. שובר אשה מכתובתה שהוציא הבעל על אשתו והיא כופרת : אתאי לקמיה דרבה בר חנן אמרה ליה לאו אנא הואי. מעולם לא חתמתי על שוברי היתה ששמה כשמי. ואמר לתלמידיו אנא נמי אמרי דלא איהי היא שאיני מכירה. אמרו ליה ודאי היא היא שחתמת על שוברה אלא מיקש הוא דקשה ובגר לה קלא. כלומר בשביל שהזקינה נתחלפה קולה מכמות שהיתה בימי

תורה אור

א) [א]כיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד [ב]צורבא מרבנן לאו אורחיה למידק ההוא תברא דהוה חתים עליה רב ירמיה בר אבא אמרה ליה לאו אנא הואי אמר לה ב) איברא אנת הות אמר אביי אע"ג דצורבא מרבנן לאו אורחיה למידק כיון דדק דק אמר אביי [ג]האי צורבא מרבנן דאזיל לקדושי איתתא נידבר עם הארץ בהדיה דלמא מחלפו לה מיניה: והבעל נותן שכר וכו': מאי טעמא דאמר קרא °וכתב ונתן והאידנא דלא עבדינן הכי [ד]שדיוהו רבנן אאשה כי היכי דלא לשהייה: כותבין שטר ללוה אף על פי שאין מלוה עמו וכו': ג) פשיטא לא צריכא בעיסקא: כותבין שטר למוכר אף על פי שאין לוקח וכו': פשיטא לא צריכא [ה]במוכר שדהו מפני רעתה: אין כותבין שטרי אירוסין וכו': פשיטא לא צריכא דאפילו צורבא מרבנן דניחא ליה לחמוה לקרוביה: אין כותבין שטר אריסות וקבלנות וכו': פשיטא לא צריכא בבורה: אין כותבין שטרי בירורין אלא מדעת שניהם וכו': ד) מאי שטרי בירורין הכא תרגימו שטרי טענתא רב ירמיה בר אבא אמר [ו]זה בורר לו אחד וזה בורר לו אחד: ר"ש בן גמליאל אומר לשניהם כותבין שנים לזה בעצמו ולזה בעצמו: ה) לימא בכופין על מדת סדום קא מיפלגי דמר סבר כופין ומר סבר אין כופין לא דכולי עלמא כופין והכא היינו טעמא דר"ש בן גמליאל דאמר ליה לא ניחא לי דתהוי זכותך גבי זכותי ו) דדמית עלאי כי אריא ארבא: **מתני'** ז) מי שפרע מקצת חובו והשליש את שטרו ואמר לו אם לא ח) (נתתי) לך מכאן ועד יום פלוני תן לו שטרו הגיע זמן ולא נתן רבי יוסי אומר יתן רבי יהודה אומר [ז]לא יתן: **גמ'** במאי קמיפלגי ט) ר' יוסי סבר אסמכתא קניא ורבי יהודה סבר [ח]אסמכתא לא קניא י) אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אמר רב הלכה כרבי יוסי כי אתו לקמיה דרבי אמי אמר להו וכי מאחר שרבי יוחנן מלמדנו פעם ראשונה ושניה הלכה כרבי יוסי אני מה אעשה ואין הלכה כרבי יוסי: **מתני'** כ) [ט]מי שנמחק שטר חובו ל) מעמיד עליו עדים ובא לפני בית דין ועושין לו קיום איש פלוני בן פלוני נמחק שטרו ביום פלוני ופלוני

דברים כד

כיון שהגיד. נפקא לן במסכת שבועות (דף לב.) מאם לא יגיד: **צורבא מרבנן.** כגון רב ירמיה בר אבא לאו דרכיה למידק ולהכיר בנשים כל כך והגדה קמייתא שאמר דלאו איהי היא לאו כלום היא ולא מיקרי חוזר ומגיד במה שאמר לבסוף את היא אלא שנשתנה קולך דכיון דאמר השתא דקדקתי יפה סמכינן עליה ומהימנינן ליה: **אע"ג.** דאמור רבנן צורבא מרבנן לאו אורחיה למידק כגון רב ירמיה שטען תחלה שלא הכירה אפי' הכי כיון דאמר דקדקתי יפה עתה ומכירה סמכינן עליה כדאמרי' גבי רב ירמיה שסמכינן על מה שאמר לבסוף דכיון דדק דק: **נידבר.** לנהוג: **עם הארץ.** שמסתכל ומכיר בנשים: ה"ג מאי טעמא דאמר קרא וכתב ונתן: **והאידנא דלא עבדינן הכי כו'.** אלא נהגו שהאשה נותנת שכר: **דלא נשהייה.** בשביל השכר שאינו רוצה ליתן ותתעגן: איידי דתנא רישא כו' לא גרסינן ושיבוש הוא ויש מפרשים דאשובר קאי ולמימרא דאיהי יהבה השכר ולא הבעל ואיידי דתנא רישא בדידיה משום גט שהבעל נותן שכר תנא נמי בדידיה גבי שובר ולאו דוקא ואין זה שיטת גמרא למיתניה בדידיה שיקרא משום רישא: **עיסקא.** מעות למחצית שכר: **מפני רעתה.** מום גדול שבה או רחוקה ממנו וסד"א יתן הוא שכר (א) דהנאה דידיה הוא וכדכתיב הקונה אל ישמח והמוכר אל יתאבל (יחזקאל ז) וכדאמרי אינשי (בבא מציעא דף נא.) זבנת קנית זבין אוביד: **אפי' צורבא מרבנן.** כחתן סד"א חמיו יתן כל השכר שהרי משיא בתו לתלמיד חכם: **בבורה.** שצריך להובירה שנה או שנתים ואין ריוח עתה למקבל: **הכא תרגימו.** בבבל: **שטרי טענתא.** שני סופרי הדיינין היו כותבין טענות אנשי הריב כדי שלא יהו טוענין וחוזרין וטוענין ועל פי אותן טענות פוסקין הדיינין את דינם: **זה בורר לו.** דיין אחד כו' והיו כותבין בשטר פלוני בירר לו דיין פלוני ופלוני בירר לו את פלוני: **לימא בכופין על מדת סדום קמיפלגי.** מדת סדום כדתנן (אבות פ"ה מ"י) האומר שלי שלי שלך שלך זו מדה בינונית ויש אומרים זו מדת סדום לימא ת"ק סבר שניהם נותנין שכר מ) ונותנין שטר אחד בין שניהם ואם יאמר אחד מהם לא אתן השכר כי אני חפץ שיהא לי שטר אחד לבדי ולך שטר אחר ויהיה שלי שלי ושלך שלך כופין אותו ועושין אחד כי מה שאמר מדת סדום היא ור"ש [ב"ג] סבר אין כופין: **ומשנינן לא דכ"ע כופין.** וטעמא דר"ש משום דקסבר אין זו מדת סדום שהרי חסר הוא הרבה בדבר אם יכתבו שטר אחד לשניהם דאמר לא ניחא לי דתיהוי זכותי בשטר אחד אצל זכותך: **דדמית עלאי כאריא ארבא.** כל שעה שתראה הכתב תבא עלי בעלילות טענותיך הכתובים בו ושם תראה טענותי כבא לידי מריבה כי איש מריבות אתה: **מתני' והשליש את שטרו.** המלוה והלוה מסרוהו ביד שליש שהרי טורח היה להם לכתוב שובר וסמכו על השליש: **גמ' אסמכתא.** המבטיח לחבירו דבר על מנת שיעשה דבר לעתיד וסומך בלבו בשעת התנאי שיוכל לקיים הדבר כשיגיע זמן וכשיגיע הזמן יאנס ולא יוכל לקיים: **לא קניא.** ואינו נתפס בתנאו ולא יפסיד בכך ודיני אסמכתא מפורשין בב"מ בפ' איזהו נשך (דף סו:) ובפ' המקבל (שם קד:): **כי אתו לקמיה דרבי אמי.** דיני אסמכתא: **וכי מאחר שפעם ראשונה ושניה.** כלומר כמה פעמים לימדנו רבי יוחנן הלכה כר' יוסי אני מה אעשה והיאך אומר לא קניא: ופסיק גמרא ואין הלכה כר' יוסי אף על פי שנימוקו עמו דאסמכתא לא קניא אלא אם כן קנו מיניה בבית דין חשוב ובדלא אניס כדאמר במסכת נדרים (דף כז:): **מתני' מי שנמחק שטר חובו.** מעצמו שנטשטש או שנפלו עליו מים: **מעמיד עליו עדים.** היודעים מאימתי נכתב ומה (ב) כתוב בו והם עושין לו קיום בפני בית דין וכותבין לו מה שהיה כתוב באותו השטר והזמן והמעות: **נמחק שטרו.** שהיה כתוב ביום פלוני ופלוני ופלוני היו עדים שהיו חתומים בו כל זה כותבין אלו המקיימין ואחר כך חותמין את שמותם בסוף:

גמ'

כיון דדק דק. וא"ת היכא דאמר מתחלה לאו איהי היא אמר שיכול (ג) להחזיר כ"ש כשאומר מתחלה זאת היא דנאמן אע"פ שאין דרכו להסתכל בהן תריץ ה"ק כיון דדק דק ואם רוצה לחזור אינו חוזר ומגיד: (ד)**אמר** רב נחמן אמר רבה בר אבוה גרסינן אין הלכה ולא גרסינן הלכה. והכי משמע בפרק ארבעה נדרים (נדרים דף כז.) ההוא דאזיל ואתפיס זכוותיה בב"ד אמר אי לא אתינא עד ל' יומי ליבטלו זכותיה ולא אתא אמר רב הונא בטילן זכותיה ופריך מרב נחמן דאמר אין הלכה כר' יוסי דאמר אסמכתא קניא ואמאי בטילן זכותיה וכן הגירסא כתובה ברוב ספרים (ה) תימה דאמרי' באיזהו נשך (ב"מ דף סו. ושם) אברייתא אמר רב נחמן אפי' בשעת מתן מעות לא קנה על ההיא דהלוהו על שדהו וא"ל אם (ו) לא נתן לך כו' איתיביה רבא כו' [אומר אני] אסמכתא קניא ומניומי אומר אסמכתא לא קניא ופירש רש"י ומניומי החזירני מדברי אבל הייתי רגיל לומר קניא כדמשמע מתני' (ז) דפריכא ליה מינה ומאי קאמר מניומי החזירני אדרבה רבה בר אבוה רבו החזירו ועוד הקשה רבינו תם דרב הונא אדרב הונא דהתם קאמר אסמכתא קניא דבשעת מתן מעות קנה הכל והיכי פריך *בריש נדרים (דף כז:) מהא דאמר רב נחמן אסמכתא לא קניא והא סבירא ליה קניא ומתרץ ר"ת אפילו לא קניא אסמכתא בעלמא התם באיזהו נשך (שם) קניא טפי משום דעשה לו טובה שהלוה לו וגומר בדעתו להקנותו יותר ועוד דתפיס מלוה ואין אני מבין בזה דבהא דרב נחמן (ח) עשה לו כמו כן טובה וניחהו מה שנתן הטעם דתפיס אתי שפיר דבהא דרב נחמן לא תפיס אלא שליש אלא בדרב הונא דבבא מציעא דתפיס המלוה הקרקע במשכון ומהאי טעמא נמי אתי שפיר לרב נחמן דאמר אף לאחר מתן מעות קנה הכל וגם שהולך מניומי להחזירו אע"פ שהיה יודע מילתיה דרבה בר אבוה ועוד י"ל לרב הונא שכל אסמכתא שאין דעת כל אחד ואחד (ט) שתהיה האסמכתא ואין אומרים כלל אלא להסמיך חברו על דבריו אבל התם אין זה להסמיכו על דבריו אלא לגמרי הלוהו על מנת שתתקע בידו אם לא יפרעהו עד שלש שנים ומהאי טעמא נמי אתי שפיר לרב נחמן: **מעמיד** עליו עדים. נראה שמועיל לענין זה שעושין אותו מלוה בשטר בעדות דבשביל החתומים הבאים אחרי כן לא היה אלא מלוה ע"פ וקיום השטר עושין ב"ד ולא כפי' רשב"ם שהעדים עושין אותו: **ובא** לפני ב"ד. ודוקא נקט ב"ד דאלימי לאפקועי ממונא ולקמן נמי מיירי שמביא עדים על ההיא דמי שפרע קצת חובו בגמרא מקרעין את השטר כו':

מסורת הש"ס

א) [כתובות יח: סנהדרין מה: מכות ג.]: ב) [בחולין נט: פירש"י איברא אמת ע"ש אבל בערוך איתא אברא וכתב המוסף מלה זו מלשון ברי]: ג) [פי' פשיטא דהלוה נותן שכר]: ד) ב"מ דף כ. ע"ש: ה) לעיל [יב: וש"נ] נט.: ו) [ב"ק פה. וש"נ]: ז) נדרים כז: ב"מ קיז: ח) [צ"ל אתן וכ"א ברי"ף ורא"ש ועי' בנדרים ובב"מ]: ט) [נדרים כז: ב"מ מח: סו. לקמן קעג:]: י) [נדרים כז:]: כ) [עי' תוס' כתובות כ: ד"ה ורבי יוחנן וכו' ותוס' כתובות נה. ד"ה כתובו ותוס' לקמן קעג: ד"ה אין הלכה]: ל) [גירסת סהמ"ש מעידין]: מ) [וכותבין]:

הגהות הב"ח

(א) רשב"ם ד"ה מפני רעתה וכו' יתן הוא שכר קמ"ל דלא דהנאה דידיה הוא: (ב) ד"ה מעמיד וכו' ומה היה כתוב בו: (ג) תוס' ד"ה כיון וכו' שיכול להחזיר כ"ש: (ד) ד"ה ה"ג אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אין הלכה וכו' ד' נדרים גבי ההוא דאתפיס וכו' ואמר אי לא אתינא עד תלתין יומין לבטלו כצ"ל: (ה) בא"ד ותימה דאמרינן באיזהו נשך אמר כצ"ל ותיבת אברייתא נמחק: (ו) בא"ד דהלוהו על שדהו וא"ל אם אי אתה נותן לי מכאן ועד שלש שנים ה"ה שלי ה"ה שלו איתיביה רבא כו' א"ל אני אומר אסמכתא קניא: (ז) בא"ד מתני' דפריך ליה מינה: (ח) בא"ד דבבא דרב נחמן דהכא עשה לו כמו כן וכו' אלא שליש אבל בדרב הונא דבבא מציעא תפיס המלוה: (ט) בא"ד כל אחד ואחד אלא שתהיה האסמכתא:

עין משפט נר מצוה

עא א מיי' פ"ג מהל' עדות הלכה ה סמג עשין קט טוש"ע ח"מ סי' כט סעיף א:

עב ב טוש"ע אה"ע סי' קי סעיף א בהג"ה:

עג ג פי' בהשגות הראב"ד בפכ"א מהל' איסורי ביאה הלכה ג [וכרב אלפס יבמות פ"ד דף טו.]:

עד ד מיי' פכ"ד מהל' מלוה הלכה ב ופ"ב מהל' גירושין הלכה ד סמג עשין צד וסי' נ טוש"ע אה"ע סי' קכ סעיף א:

עה ה מיי' פכ"ד מהל' מלוה ולוה הלכה א סמג עשין צד טוש"ע ח"מ סי' רלח סעיף ב:

עו ו מיי' שם ע"ש וסמג שם טוש"ע ח"מ סי' יג סעיף ג:

עז ז ח מיי' פי"א מהל' מכירה הל' ה סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' נה סעיף א וסי' רז סעיף יג:

עח ט מיי' פכ"ג מהל' מלוה ולוה הלכה יב ועי' בהשגות ובמ"מ סמג עשין צד טוש"ע ח"מ סי' מא סעיף א וס"ב:

רבינו גרשום

ביומי בחרותה ומשו"ה אין אתה מכיר אותה: ובגר לה. כמו בגרת שנתחלפה לה ימי נעוריה ונכנסת בימי בגרות: כיון שהגיד. שלא היא ואיני מכירה: [אינו חוזר ומגיד]. אפ"ה במזכירין אותו ונזכר חוזר ומגיד שצורבא מרבנן לאו אורחיה למבדק להסתכל באשה כדי שיכירה יפה ויכול לסמוך על אחרים שמכירין: כיון דדק דק. ונאמן: דלמא מחלפו לה מיניה. משום דצורבא מרבנן לאו אורחיה למידק ולא להסתכל משום צניעות אבל עם הארץ מסתכל ודייק שאינו ביישן ולא מחלפו ליה שהוא מכירה יפה: והאידנא דלא עבדינן הכי. דליתן בעל שכר משום דבעל מאחר שנכתב הגט אינו חושש אם מגיע לידה כל כך מהרה בשביל הכתובה שצריך לפרוע לה הלכך שדיוהו רבנן שכר הסופר על האשה דהיא תתן: כי היכי דלא לשהייה. שתוציא גיטה מיד הסופר כדי שלא ישהה לה פרעון כתובתה. והשובר לאשה והבעל נותן את השכר והאשה נותנת את השכר מיבעי ליה הואיל דאיהי מקבלת א) הפרעון מכתובתה. ומשני איידי דתנא רישא הבעל נותן תנא סיפא בעל נותן ולאו משום דוקא דודאי האשה נותנת שכר: אע"פ שאין מלוה עמו. משום דזכות הוא למלוה וזכין לאדם שלא בפניו: שיהא לוה עמו. משום דשטר חוב הוא לו ואין חבין לאדם אלא בפניו: והלוה נותן שכר לסופר. משום דריוח שלו הוא שהוא מקבל ונצרך הוא: פשיטא. דלוה נותן שכר דריוח שלו הוא: לא צריכא דיהיב ליה בעסקא. שנותן לו ממון שיהא חצי הריוח שלו מהו דתימא הואיל דמלוה נוטל חצי הריוח יתן שכר לסופר קמ"ל דלא אלא הלוה יתן השכירות הואיל ונהנה ממון שלוה: אע"פ שאין הלוקח עמו. דזכות הוא לו שקונה: עד שיהא המוכר עמו. דחוב הוא לו: והלוקח נותן את השכר. בשביל שהוא זוכה שקונה: פשיטא. דלוקח נותן שכר שהוא זוכה: לא צריכא במוכר שדהו מפני רעתה. שמם שלה גדול מהו דתימא זכות הוא לו שמוכר והוא יתן השכר קמ"ל דהלוקח נותן דכל קנייה זכות הוא: פשיטא. דאין כותבין אלא מדעת שניהן עד שיתרצו שניהן: לא צריכא דאפילו צורבא מרבנן. ס"ד אמינא כותבין שלא מדעתה דכיון דצורבא מרבנן הוא תתרצה בהנהו קדושין כשיגיע לידה קמ"ל דאפי' הכי אין כותבין אלא מדעת שניהן. והחתן נותן שכר: אין כותבין שטרי אריסות. כגון שנתן פלוני לפלוני את שדהו למחצה לשליש ולרביע. או שטר קבלנות שמקבל שדהו בכך וכך כורין לשנה אלא מדעת שניהן והמקבל נותן את השכר לכותב השטר משום דאיהו משתכר: פשיטא. דמקבל נותן שכר דנהנה: לא צריכא בבורה. בשדה שהיתה בורה מזמן גדול מהו דתימא ריוח דנותן הוא שמתקן שדהו הרבה והוא יתן קמ"ל דלא: הכא. בבבל: תרגימו שטרי טענתא. שזה בורר אחד נאמן שמקבל טענותיהן וכותבן וזה בורר לו אחד שמקבל טענותיו וכותבן כדי שלא יתחלפו טענותיהן ונותנין לכל אחד טענותיו ואיתן של חבירו והולכין לב"ד: רב ירמיה בר אבא אמר. היינו שטרי בירורין שכותבין שזה בירר לו דיין פלוני וזה בירר לו דיין פלוני ולהכי כותבין שאם יתחייב האחד שלא יוכל לומר אני לא קבלתי עלי פלוני להיות ב"ד: רשב"ג אומר לשניהן כותבין. לזה בפני עצמו. טענותיו ולא טענותיו של חבירו והכי נמי לאידך שלא יתחלפו טענותיהם: דמר סבר. ת"ק: כופין על מדת סדום. שאם אמר האחד איני רוצה ליתן אלא מחצית שכירות הסופר לפי שיכולין כל טענותיו להיכתב בשטר אחד ויתן בעל דיני חצי השכר וחבירו יאמר איני רוצה שיכתבו טענותי עם טענותיו אלא יכתבו לו טענותיו לבד בשטר אחר ויתן הוא כל שכירות כתיבת שטרו ואני אתן כל שכירות כתיבת שטר טענותי אין שומעין לו דזה מדת סדום שלי שלי ושלך שלך אלא יכתבו לשניהן כל טענותם בשטר אחד או שטר בירור ב"ד ויתנו שניהן שכירות של שטר אחד בלבד: ורשב"ג אומר אין כופין. אלא להכי לשניהם כותבין לזה טענותיו לעצמו ולזה לעצמו וכל אחד יתן שכר שטרו: לא דכ"ע כופין והכא היינו טעמא דרשב"ג דא"ל לא ניחא לי שיהו זכיות טענותיך עם זכיות טענותי. בשטר אחד שאיני רוצה להשתתף עמך: דדמית עלי כאריא ארבא. כארי אורב: פיס' והשליש את שטרו. שאמר למלוה תנהו ביד שליש נאמן אם לא אשלים לך הפרעון עד יום פלוני תן לו שטרו ויגבה כדמעיקרא כל חובו וילך לאיבוד מה שכבר נתתי: ב) ואם לא נתתי אסמכתא הוא שסומך בדעתו שיכול לפורעו עד הזמן ועל כן מקנה לו. ר' יוסי סבר אסמכתא קניא: שר' יוחנן למדנו. במקומות אחרים: אני מה אעשה. אפסוק כמו שלימדני. ואפ"ה אין הלכה כר' יוסי אלא אסמכתא לא קניא: פיס' מי שנמחק מקצת שטר חובו. ומתירא שמא ימחק כולו: מעמיד עליו על השטר עדים. שיקראוהו וידעו מה כתוב בו ומי הן עדיו ויביא אותן לפני ב"ד שיעידו בפניהם מה שראו בשטר. והן ב"ד עושין לו קיום. שיכתבו לו על גבי אותו שטר מחוק. איש פלוני בן פלוני

א) רבינו היה לו בכאן הגי' שהובא ברשב"ם ד"ה איידי. ב) אולי צ"ל ר"י סבר אסמכתא קניא. אם לא נתתי וכו'.

ופלוני ופלוני עדיו: **גמ'** ת"ר איזהו קיומו [א]במותב תלתא הוינא אנו פלוני ופלוני ופלוני הוציא פלוני בן פלוני שטר מחוק לפנינו ביום פלוני ופלוני ופלוני עדיו [ב]ואם כתוב בו הוזקקנו לעדותן של עדים ונמצאת עדותן מכוונת גובה ואינו צריך להביא ראיה ואם לאו צריך להביא ראיה [ג]נקרע פסול נתקרע כשר [ד]נמחק או נטשטש אם רישומו ניכר כשר ה"ד נקרע ה"ד נתקרע אמר רב יהודה [ה]נקרע קרע של בית דין נתקרע קרע שאינו של ב"ד היכי דמי קרע של בית דין א"ר יהודה [ו]מקום עדים ומקום הזמן ומקום התורף אביי אמר [ז]שתי וערב הנהו ערבאי דאתו לפומבדיתא דהוו קא אנסי ארעתא דאינשי אתו מרוותיהו לקמיה דאביי א"ל ליחזי מר שטרי' ולכתוב לן מר שטרא אחרינא עליה דאי מיתנים חד נקיטינן חד בידן אמר להו מאי אעביד לכו דאמר א)רב ספרא אין כותבין שני שטרות על שדה אחת דלמא טריף והדר טריף הוו קא טרדי ליה אמר ליה לספריה זיל כתוב להו הוא על המחק ועדיו על הנייר דפסול אמר ליה רב אחא בר מניומי לאביי ודלמא רישומו ניכר ותניא נמחק או נטשטש אם רישומו ניכר כשר אמר ליה מי קאמינא שטרא מעליא אל"ף בי"ת בעלמא קאמינא תנו רבנן [ח]הרי שבא ואמר אבד שטר חובי אע"פ שאמרו עדים אנו כתבנו וחתמנו ונתננו לו אין כותבין לו את השטר בד"א בשטרי הלואה [ט]אבל שטרי מקח וממכר כותבין חוץ מן האחריות שבו

רבן

גמ' הוציא. שטר מחוק לפנינו שהיה כתוב ביום פלוני: **ופלוני ופלוני.** היו עדים שחתומים בו: **ומפרש גמרא אם כתוב בו הוזקקנו כו'.** שעמדו אלו בית דין המקיימין וחקרו עדים החתומים בו להעיד על חתימתן ונמצאו דבריהם מכוונין: **גובה.** מזמן ראשון הכתוב בשטר ואין צריך ראיה אחרת ואם לאו צריך להביא ראיה אחרת על הזמן ועל סכום המעות ועל כל מה שהיה כתוב בשטר: **נקרע.** על ידי אדם: **נתקרע.** מעצמו: **ערבאי.** ישמעאלים: **וקאנסי לארעתא דאינשי.** ומתוך שהיו בעלי זרוע כופין בעליהן לתת גם השטרות שלא יוכלו לערער: **ליחזי מר שטרא.** מה כתוב בו קודם שיאנסו ממנו וכתוב לנו אחר תחתיו שאם יאנס אחד ישאר לנו שני ולזמן מרובה אם תהיה ידינו תקיפה נערער על שדותינו ונקחם מיד הלוקחים אותם מיד הערביים: **דאמר רב ספרא.** לקמן בשמעתין: **דלמא טריף והדר טריף.** זה הלוקח שקנה שדה באחריות זמנין דטריף ליה מיניה בעל חוב דמוכר ואתי איהו וטריף מלקוחות ומחזיר להם אחד מן השטרות כדי לגבות בו מן המוכר והדר טריף מלקוחות אחריני על ידי השטר השני ואומר עתה טרפו ממני ואחזור ואטרוף מלקוחות והרי שטר מכירתי עדיין הוא בידי: **קא טרדי ליה.** מפצירין בו: **אמר ליה לספריה זיל כתוב להו.** שטר ומחוק אותו ואחר כך כתוב על המחק והעדים יחתמו על הנייר ואלו לא יתנו לב שהוא פסול ואיפטר מהם: **אמר ליה רב אחא בר מניומי לאביי כו'** (א) לי נראה דרב אחא בר מניומי הוה סלקא דעתיה דהכי אמר אביי לספריה דנכתוב להו שטרא מעליא והדר נמחקיה והדר נכתביה על המחק ונחתמו סהדי על הנייר והכי קשיא ליה ודלמא לא מחקי ליה שפיר משום דבעי למיכתב עליה והוי רושם ראשון ניכר ואזלי ומחקי ליה להאי כתבא בתרא ומוקי ליה אקמא והוה ליה רושם ראשון ניכר וכשר וראשון לא על המחק נכתב והוה ליה כנטשטש דאמרן לעיל רישומו ניכר כשר: **אמר ליה מי סברת שטרא מעליא קאמינא.** דנכתוב ונמחקיה: **אל"ף בי"ת בעלמא קאמינא.** דברים בטלים אמרתי לכתוב ולמחוק: **אבד שטר חובי.** וכתבו לי אחר תחתיו ככל הכתוב בראשון וכגון שאין לו עדים שאבד ממנו: **כתבנו ונתננו לו.** דליכא למימר שמא כתב ללוות ולא לוה: **בשטרי הלואה.** אפילו אם באו לכתוב חוץ מאחריות שבו אין כותבין דאתו למיטרף ביה מבני חרי ושמא לא אבד הראשון אי נמי דלמא חזר ומלאו וטריף והדר טריף: **אבל בשטרי מקח וממכר.** אם אמרו עדים כתבנו ונתננו לו כותבין לו אחר חוץ מאחריות שבו מאחר שאמת הדבר שזה הקרקע קנוי לו והוא ירא פן ישתקע הדבר ויערערו עליו שלא כדין כותבין לו שטר מקח בלא אחריות כדמפרש לקמן (דף קסט:) שטרא דכן דכתבנוהי דלא למיגבי ביה לא ממשעבדי ולא מבני חרי כו':

רבן

ופלוני ופלוני עדיו. החתומים בשטר כך פירש רשב"ם ונראה לר"י (ב) שמזכיר ב) (הוא הדין) כמי העדים שהעידו שראו אותו השטר שאם ירצה הלוה היום או למחר לפסלן שיוכל לפסלן ותימה אם צריך לכתבן (ג) שאין הגמרא מזכירן וצריך עיון בתיקון שטרות: **אבל** בשטרי מקח וממכר כותבין חוץ מאחריות שבו. וכותבין מזמן ראשון דאי מזמנא דהאידנא שמא חזר ומכרה למוכר ויוציא אח"כ שטר עליה ויאמר האידנא הוא (ד) דזבינתה מינך והדר טריף שלא כדין ורשב"ג אומר אין כותבין אפי' בשטרי מקח וממכר פי' דשמא אחר שקנאה החזיר שטרו למוכר וחזר המכר והשתא אי לא עבדינן ליה שטרא להאי מהימן מוכר לומר הוא החזיר לי השטר וחזר המכר שהרי אין לזה שטר אבל אם עושין לזה שטר איך יוכל לומר שלי היה כשיוציא שטר שלו הלא הלוקח תופס השטר שהוא שלו ויאמר למוכר שטר שבידך לא החזרתיו לך אלא כשמכרת לי הקרקע כתבת לי כמה שטרות דכותבין שטר למוכר (ה) והאחד בידך עדיין וחכמים אומרים מתנתו קיימת וא"כ גבי מקח וממכר ליכא למיחש למידי אפי' אין שטר לזה הלוקח שלא נכתב שום שטר לא יוכל המוכר ליטול קרקע שאפילו החזיר לו שטרו אינו שלו דהא לא חזרה מתנתו ואפילו יש לו ראיה שכתנו לו שכתב לו שטר שיקנה אותה ואותיות נקנות במסירה ובשטר לכולי עלמא או יש לו שטר מכירה שמכרה לו השתא נמי ליכא למיחש למידי שאם כן לא יכול זה להזיקו כלום ואפילו יש לו שטר שנכתב לו מחדש שהרי כתוב מאותו הזמן ותימה קצת אם לא כתב לו שטר מכירה אלא קנה לך איהו וכל שעבודיה למה אין לחוש שמא יפסידנו הלוקח על ידי שטר (ו) שכתב לו מזמן ראשון שאע"פ ששני השטרות יהיה כתוב בהן יום אחד מ"מ לא יהיה מוחזק בה המוכר יותר מן הלוקח מאחר שיהיה גם ללוקח שטר ושמא הוא החזירו למוכר באותו יום עצמו שהקנה לו השטר מכר שאז אין ג) (כותבין זמן ואומר שאחר כך) חזר ומכרה לו באותו היום עצמו ואומר ר"י דכולי האי לא חיישינן וגם לא יהא לו פנים לומר שבו ביום החזיר לו השטר ובו ביום חזר ומכרה לו ותימה לרשב"ג למאן דאמר לקמן (דף קעג.) צריך להביא ראיה כהי דנקנות במסירה מ"מ צריך המוכר להביא ראיה שהוחזר לו השטר אפילו הוא בידו ואור"י דהכא אין צריך לכולי עלמא דלנפילה לא חיישינן ולפקדון נמי לא חיישינן הכא שירא הוא להפקיד שטרו למוכר דלמא כבש ליה ויביא עדים שהשדה היתה שלו עד עתה תימה לר"י שכל מוכר שדה יכול להזיק ללוקח דכיון שכותבין שטר למוכר אע"פ שאין לוקח עמו דזימנין דכתב שני שטרות ונותן האחד ללוקח ולאחר שלש שנים או ארבע שיפסיד הלוקח את שטרו יבא ויאמר החזיר לי השטר ויביאהו לב"ד ויגבה בלא ראיה למאן דאמר אין צריך להביא ראיה ואותו לא יוכל לומר לו מתחלה כתבת שכתבת אז הרבה שטרות מאחר שהוא אין לו שטר ואין יכול להוכיח שלא החזירו לו ויש לומר דאיכא למימר שכיון שהחזיק שלש שנים בקרקע עומדת החזקה במקום השטר ויכול לומר כל מה שיכול לטעון אם היה השטר בידו כי יאמר מה שאין לי שטרי לא בשביל שהחזרתיו לך אלא שלא נזהרתי לשמרו לאחר שלש שנים ד) ותימה לרבן שמעון בן גמליאל שמכל מקום יכול המוכר לעשות שני שטרות כגון ראובן דכתב ב' שטרות שמכר שדה לשמעון ויתן האחד לשמעון ואחד ללוי ויעשה קנוניא בינו ובין לוי ויוציא לוי אותו השטר לאחר ג' שנים שהפסיד שמעון שטרו ויטעון כי שמעון מסרו לו ונתן לו השדה ולא יצטרך הוא להביא ראיה למ"ד אין צריך להביא ראיה וצ"ל דכי האי גוונא צריך להביא וכה"ג אמרינן לקמן (דף קעג.) דאחין הואיל ה) ושמעי להדדי צריך להביא ראיה ואפי' אמרי' בעלמא א"צ ובענין אחר יש לפרש ולא תקשה לרשב"ג (ז) ו) [ולא תצטרך] לכל זה רשב"ג אומר אף שטרי מקח וממכר אין כותבין כדמפרש לקמן שיש לחוש שמא החזיר הלוקח למוכר וחזר המכר ואם לא נכתב שטר שני ללוקח יוציא המוכר הקרקע מיד הלוקח על ידי השטר שהחזיר לו אבל אם נכתוב לו שטר שני ללוקח אפילו יוציא המוכר על הלוקח השטר שהחזיר לו לא יועיל כלום שיאמר הלוקח שני שטרות היו לי ולא החזרתי לו אלא אחד וכיון שהאחד עדיין בידו לא חזר המכר ז) והשתא אין להקשות אפי' כשיש שטר ביד המוכר מה יש לו להועיל והלא הלוקח יכול לומר לו קודם שמכרת לי השדה כתבת שנים או שלשה שטרות וכתבו לך כאשר אפלת כי כותבין שטר למוכר אע"פ שאין לוקח עמו ומה שאין שטר בידי לפי שאבד ממני הא לא קשה מידי דודאי אין מועיל למוכר אלא אם כן יש עדים שזה השטר שבידו הוא אותו שכתבו ללוקח ועתה חזר לידו אי נמי יבררו עדים שהחזיר לו הלוקח את

השטר

עט א ב מיי' פכ"ג מהל' מלוה ולוה הל' יג סמג עשין לד טוש"ע ח"מ סי' מא ס"א:
פ ג מיי' שם הל' יד וסמג שם טוש"ע ח"מ סי' נב סעיף א:
פא ד מיי' שם טוש"ע שם סעיף ג:
פב ה ו ז מיי' שם טוש"ע שם ס"א:
פג ח מיי' שם הל' יא סמג שם טוש"ע ח"מ סי' מא סעיף ג:
פד ט מיי' שם הל' י סמג שם טוש"ע שם בהג"ה וסי' רלט סעיף א:

א) [לקמן דף קסט.]:
ב) רש"ל מ"ז: ג) ס"א כתוב בו זמן ואח"כ. רש"ל:
ד) נ"א ועוד תימה. רש"ל:
ה) ס"א דשמעי מהדדי. רש"ל: ו) גי' רש"ל
ז) נ"א ולפי' רש"ל.

* * *

הגהות הב"ח

(א) רשב"ם ד"ה אמר ליה וכו' לאביי כו' נלאה לי דרב אחא בר מניומי הוה סלקא דעתיה דהכי וכו' והכי קא קשיא וכו' וכשר דלאחון לא: (ב) תוס' ד"ה ופלוני וכו' שמזכירין כמי העדים שהעידו בשטר שנמחק שאם ירצה: (ג) בא"ד לכתבן מאחר שאין הגמרא: (ד) ד"ה אבל וכו' ויאמר האידנא הוא דהדרי וזבינתה מינך וטריף שלא כדין כצ"ל: (ה) בא"ד דכותבין שטר למוכר ואע"פ שאין לוקח עמו והאחד בידך וכו' דאפי' אין שטר לזה הלוקח שלא נכתב לו שום וכו': (ו) בא"ד שטר שנכתב לו מזמן ראשון: (ז) בא"ד ולא תקשה לרשב"ג מכל זה:

* * *

רבינו גרשום

פלוני נמחק שטרו שנכתב ביום פלוני ופלוני ופלוני עדיו. שראו שם כתוב בו כך או אם הכירו השטר לפני ב"ד שיראוהו קודם שימחק כולו וראו ב"ד מה שכתוב בו וראו נמי חתימת העדים יכתבו לו איש פלוני וכו' ופלוני ופלוני עדיו שהיו חתומין בו: אנו ב"ד פלוני ופלוני ופלוני שצריכין להיות שלשה: הוציא פלוני בן פלוני שטר מחוק לפנינו שנכתב ביום פלוני כלומר באותו זמן: ואם כתוב בו. באותו קיום: הוזקקנו לעדותן של עדים. שראו מה שהיה בכתב: ונמצאת עדותן מכוונת. שאמרו שהיו מכירין אף חתימת ידי העדים: גובה בעל השטר. ואין צריך להביא שום ראיה עוד: ואם לאו. שלא כתבו הוזקקנו יכול הנתבע לומר שטר מזויף מחוק הראה לעדים או לב"ד הלכך צריך עדים שיקיימו כתיבת העדים לעדות: ואם לאו. שלא נמצא מכוון שלא העידו אלא על כתיבת השטר בלבד ולא העידו שהכירו חתימת העדים צריך להביא ראיה קודם שיתבע עדים שהכירו חתימת ידי עדים שהיה על השטר שהשטר ישר הוא: נקרע. בכוונה כדמפרש לקמן: פסול. דמשמע שאחרים קרעוהו שמצאו בו דופי או פרוע היה: נתקרע. מעצמו: ומקום התורף. כתיבת הממון להכי קרי טורף שבו טורף לקוחות: הנהו ערבאי. ישמעאלים שהיו מסייעין למלך כשהיה הולך למלחמה והיו רגילין לעכב עמו במלכותו זמן גדול ושוב חוזרין למקומן ובאו עמו לפומבדיתא ונתן להם רשות לאנס קרקעות של בני אדם שסביב העיר שיתפרנסו מהן כל ימות שהן שם: אתו מרוותייהו. בעלי הקרקע: לקמיה דאביי. ואמרו ליחזי מר שטרי' שיש לנו על אותן שדות שתופשים הערביים שהן שלנו שאנו קנאום מן בעליהן ולא הספקנו להחזיק בהן ג' שנים עד שנפלום הערביים וכשילכו להן נחזיק בשדותינו השתא לכתוב לנו מר לכל חד מינגא שטר אוחרן עליה דארעא דאי מתנים או מתביד שטרא דאית לן כדאמר התם עד תלת שנין מוזהר איניש בשטריה טפי לא מוזהר וכי מתביד נקטינן מיהא חד שטר בידן: דלמא טריף. בשטר זה לקוחות ותו לאחר זמן מפיק שטר אוחרן והדר טריף לקוחות אחריני: הוו קא טרדי ליה. היו מפצירין עליו שיכתוב להם: כתוב להם כי האי שטרא הוא על המחק ועדיו על הנייר דפסול. למטרוף ממנו לקוחות אבל לכך יועיל להם שכל זמן שזה בידם אין יכול המוכר לכפור שלא מכר: ודלמא. אע"ג דכתב על המחק ועדיו על הנייר מחק נמי לעדי קיום עד שיהא רישומו ניכר והוה ליה אידי ואידי על המחק: ותניא נמחק או נישטשט אם רשומן ניכר כשר. ואתו למיטרף ביה: א"ל מי קאמינא שטרא מעליא. אל"ף בי"ת בעלמא קאמינא. [illegible] דהוא על המחק פסול ולא מצי למטרף ביה: [illegible] הלואה. כגון בעל חוב שלוה [illegible] החוב: אבל שטרי מקח וממכר. [illegible] מיעיל לו כיון דלא מצי למטרף ביה [illegible] אבל בשטר הלואה

רבן שמעון בן גמליאל אומר אף שטרי מקח וממכר אין כותבין וכן היה רבן שמעון בן גמליאל אומר הנותן מתנה לחברו והחזיר לו את השטר חזרה מתנתו וחכמים אומרים מתנתו קיימת אמר מר חוץ מאחריות שבו מאי טעמא א)א"ר ספרא [א]לפי שאין כותבין שני שטרות על שדה אחת דלמא אזיל בעל חוב טריף ליה להאי ואזיל האי ומפיק חד וטריף לקוחות ואמר ליה לבעל חוב שוף לי דאיקום בה והדר תא טירפן ומפיק אחרינא והדר אזיל טריף לקוחות אחריני וכיון דקרעניה לשטרא דמלוה במאי הדר טריף לה וכי תימא דלא קרעניה והא אמר רב נחמן [ב]כל טירפא דלא כתיב ביה קרעניה לשטרא דמלוה לאו טירפא הוא [ג]וכל אדרכתא דלא כתיב בה קרעניה לטירפא לאו אדרכתא הוא [ד]וכל שומא דלא כתיב ביה קרעניה לאדרכתא לאו שומא היא לא צריכא דקאתי מכח אבהתיה אמר ליה רב אחא מדפתי לרבינא ולמה ליה למימר ליה לבעל חוב שוף לי בהאי ארעא ואיקום בה תיפוק ליה דכיון דנקיט תרי שטרי טריף והדר טריף אם כן נפישי עליה בעלי דינין ולכתוב להאי שטרא מעליא ולכתוב תברא למוכר כל שטרי דיפקון על ארעא דא פסולין לבר מן דיפוק בזמנא דא אמרוה רבנן קמיה דרב פפא ואמרי לה קמיה דרב אשי זאת אומרת ב)אין כותבין שובר

אמר

רבן שמעון בן גמליאל אומר אפילו בשטרי מקח וממכר אין כותבין. דס"ל אותיות נקנות במסירה כדלקמן גבי מתנה דחיישינן דלמא לאחר שכתבו ונתנו לו שטר המכירה החזיר לו לוקח זה למוכר את השטר וחזר לו מקחו כדאמרינן גבי מתנה: **חזרה מתנתו.** כדמפרש לקמיה טעמא: **מתנתו קיימת.** אלא אם כן חזר ומכרה או נתנה לו בקנין גמור או בשטר חדש כדין לוקח ומוכר: **אמר מר חוץ מאחריות שבו מאי טעמא.** אין כותבין לו אחריות: **אמר רב ספרא לפי שאין כותבין שני שטרות על שדה אחת.** שאם יכתוב לו שטר אחר חיישינן דלמא אתי בעל חוב וטריף ליה להאי שדה דאמר הקונה אותה כי אבד שטרי שהיה לי על שדה זו וכתבו לו שטר אחר עליה וכיון דנטרפה מידו אזיל בהאי שטרא דכתבו ליה וטריף ללקוחות שקנו אחר שקנה הוא ויעשה קנוניא עם הבעל חוב שטרפה ממנו: **ואמר ליה שוף לי דאיקום בארעא.** כלומר אל תערער עלי עתה כלום פי' שוף בשופי כדגרסינן (כתובות דף כ.) והוא שאכלום בעליהם שלש שנים ובשופי כך אמר ליה שוף לי דאיקום בארעא ארבע או חמש שנים עד דיתיישן הדבר והדר תא ותערער עלי זימנא אחריתי ועביד הכי ובתר זמן מערער עליה וטריף לה מיניה והדר אזל הקונה שאמר אבד שטרי וכתבו לו אחר ומפיק ליה לההוא שטרא [קמא] דכתבו ליה על שדה זו ואזיל רש"ל וטריף ללקוחות: **ומקשינן עלה וכיון דקרעניה לשטרא.** דבעל חוב בזימנא קמייתא דטריף במאי קטריף כי אתי השתא וטריף: **והאמר רב נחמן כו'.** כך הוא הסדר מלוה בא לב"ד וטוען על הלוה שיפרע לו חובו ומזמנין ליה ללוה בדינא כדאמרי' ואי לא אתי משמתינן ליה וכותבין שטר טירפא למלוה שילך ויפשפש אחר קרקעותיו של לוה וכל מקום שימצא מנכסיו או מלקוחות שקנו ממנו אחרי כן יראה שטרו לב"ד של אותה העיר וימסרו לו קרקעותיו למלוה ויכתבו לו שטר אדרכתא שיהא שליט ודורך על נכסיו של זה לגבות חובו מהן כדמפרש בהגוזל בתרא ושטר הטירפא יקרעו פן יחזור ויטרוף בב"ד אחר וישומו הנכסים כדין שומת בית דין כדמפרש בב"ק וכפי השומא יקחם בחובו ויכתבו לו ב"ד שטר שומת הנכסים לדעת בכמה קבלם ומשום דשומא הדרא לעולם כשיהא לו מעות ללוה כדאמרי' [בב"מ](דף טז: ודף לה.) וכשיתנו לו בית דין שטר השומא יקרעו האדרכתא פן יחזור ויטרוף בה פעם שניה שלא כדין: **ומשני לא צריכא דאתי מכח אבהתיה.** לכך אין כותבין שני שטרות דחיישינן דלמא לאו מכח המלוה יבא ויטרוף אלא יבא ויערער כי זו השדה גזלה מאבותיו זה שמכרה לך והביא עדים כי זו שדה אבותיו והמוכר שמכרה גזלה מאבותיו והוציאוה מידו והעמידוה ביד המערער וכתבו ללוקח שנטרפה מידו וכי יש לו רשות לטרוף הלקוחות שקנו קרקע מן המוכר שמכר לו שדה זו הגזולה והלך ועשה קנוניא הלוקח עם הנגזל שלקח השדה מידו ואמר ליה שוף לי ועשה כן ואחר ד' וה' שנים עוד בא הנגזל והביא עדים כי שדה זו גזלה המוכר הזה ומכרה לזה וטורפה מידו וחוזר הלוקח הזה בשטר ג) (השני שכתבו לו בעת שאמר אבד שטרי) וטורף בו פעם אחרת לפיכך אמר רב ספרא אין כותבין שני שטרות על שדה אחת: **אמר ליה רב אחא מדפתי לרבינא.** אמאי תלינן טעמא משום דא"ל שוף לי וכו' בלא טענה זו נמי כיון דנקיט שני שטרות ביום אחד יכול לטרוף ולחזור ולטרוף ולכך אמר רב ספרא אין כותבין שני שטרות על שדה אחת ומשני א"כ נפישי עליה מריבות ומחלוקות של בעלי דינין בבת אחת ויתנו לב על גניבתו: **ונכתוב ליה שטרא מעליא כו'.** אמתניתא פריך אמאי קתני חוץ מאחריות שבו משום פסידא דמוכר והלא יכולין אנו לעשות תקנה שיכתוב לזה שאמר אבד שטרי שטר מעליא ובאחריות דאיכא למימר הדין עמו דודאי אבד שטרו ונכתוב ליה לאידך למוכר שובר שיוכיח שנפסד השטר הראשון שביד הלוקח ולא יבא לגבות בו עוד דהשתא ליכא למיחש דלמא טריף והדר טריף שהרי כשיוציא הלוקח שטרו הראשון שאבד כדבריו יוציא המוכר את השובר שכתוב בו כל שטרי דיפקון כו' כל שטרי מכירה דיפקון על ארעא דא יהו בטלין: **לבר מדיפקון.** כלומר חוץ מזה השטר שכתבתי לו בזמן פלוני תחת הראשון שאמר לי שאבד ממנו: **זאת אומרת כו'.** מחלוקת תנאים הוא במתניתין בפירקין בשטרי הלואות דאיכא למאן דאמר אין כותבין שלא יהא צריך לשמור שוברו מן העכברים ומלוה שאבד שטרו הפסיד חובו וה"ה לשטרי מקח אם אבד הלוקח שטרו לא נכתוב ליה שטרא מעליא על סמך השובר שביד המוכר שהרי לא יכתבו שובר דנמצא מוכר צריך לשמור שוברו מן העכברים:

אמר

השטר כדי שיחזור המכר ורבנן דפליגי עליה דרבן שמעון בן גמליאל סבירא להו אין אותיות נקנות (א) כדמפרש לקמן וצריך לכתוב קני לך האי שטרא וכל שעבודיה וכיון שכותבין שמקנה לו מה שכתוב בשטר אין לחוש אם השטר השני ביד הלוקח שאפילו יש בידו אלף שטרי מכר קנה המוכר בחזרת השטר כיון שכתב לו הלוקח שחזר ומקנה לו (הגה"ה. וקשה לפי פי' [*ענין בתרא זה] אמאי לא נעשה לו שטר שני שנכתב לו פלוני בן פלוני אמר לנו אבד שטרי שכתבתם ושחתמתם ועתה כתבו אחר לראיה שלא יוכל המוכר לכפור המכר כשלא תמצא עדי מסירה וזה השטר לא יזיק כלום למוכר שכיון שכותבין בשטר השני שמחמת שאבד הראשון כתבו השני לא יזיק למוכר כלום (ב) כשיוציא השטר שחזר לידו או יביא עדים שהחזיר לו הלוקח את השטר כדי שיחזור המכר לא יכול לומר שני שטרות היו לי וכל זמן שאחד בידי לא חזר המכר שהרי מוכיח מתוך השטר השני שלא כתב לו המוכר אלא העדים עשאוהו אחר שהחזיר הראשון למוכר ושיקר להם לומר שנאבד וי"ל דחיישינן לב"ד טועין שכשיוציא הלוקח השטר שכתוב בו שעשאוהו העדים לפי שאמר רש"ל (ג) [שנאבד] השטר הראשון שכתבנו וחתמנו ונתננו לו יטעו ב"ד לומר אם לא שחקרו עדים שאבד הראשון לא כתבו לו שני שאפילו לרבנן דאמרי לעיל בשלהי יש נוחלין (דף קלח:) דבי דינא בתר עדים דייקי הכא איכא למימר דמודו דכיון שהעדים מעידים על תחלת שטר המכר בעדות ברורה וגם עתה באים לגמור הדבר לפי שאמר שנאבד השטר הראשון לא היו כותבין לו אלא דבר ברור. עכ"ה) רש"א וקצת קשה לפי [ענין בתרא] זה הא משמע ממילתיה דרשב"ג דחייש שמא חוזר המכר אבל לאינש דעלמא שמא נתן לו הלוקח השטר כדי לקנות השדה לא חייש מדקאמר וכן היה רבן שמעון בן גמליאל אומר הנותן מתנה לחבירו כו' עד חזרה מתנתו וי"ל דלאינש דעלמא אם נתן לו הלוקח שטר מכר שלו כדי לקנות השדה קנה במסירה אע"פ שיש עדיין שטר שני בידו ולכן לא יועיל להזיק לאינש דעלמא שטר השני שהרי לא יכול לחזור מאחר שמסר לו ד) שטר אחר ודוקא למוכר לא תועיל חזרת השטר אחר כיון שבשטר שני הנשאר ביד הלוקח כתובה חובת המוכר:

לכתוב לאידך כל שטרי דליפקון בזמנא דא כו'. וא"ת והא מיירי שאין המוכר לפנינו כדפרישית לעיל על מילתא דרשב"ג וי"ל ה)(דרשב"ג וודאי בשאינו לפנינו) אבל הכא כי פריך על רש"ל הא דקאמר חוץ מאחריות שבו [היינו] שבשום ענין אין כותבין רש"ל [אחריות] אפי' הוא לפנינו ונראה דודאי הוה מצי לשנויי ה"ה אם הוא רש"ל לפנינו [דכותבין ורבותא קמ"ל דאפי' אינו לפנינו אפ"ה כותבין לו אלא דטריפא משני ליה]: **לבר** ממאן דניפוק מזמנא דא. פי' ויכתבו רש"ל לו מזמן שני אבל שטר דלעיל דקאמר בברייתא [היינו] דכותבין בשטר מקח וממכר וכותבין בשטר זמן ראשון כדפרישית לעיל:

בעלמא

מסורת הש"ס

א [לעיל קסח:]: ב לקמן קעה.: ג) רש"ל קמא וטורף: ד) רש"א שטר השני אבל לחזור למוכר: ה) דבודאי אי הוה פריך על רשב"ג דאמר אין כותבין איכא למיפרך הכי אבל כו' כצ"ל רש"ל:

עין משפט נר מצוה

פה א מיי' פכ"ג מהל' מלוה ולוה הל' י סמג עשין צד טוש"ע ח"מ סי' מא סעיף א:

פו ב ג ד מיי' פכ"ב שם הלכה יג סמג שם טוש"ע ח"מ סי' נח סעיף י וכגי' הרמב"ם:

רש"א. וגי' רש"ל וקשה לפי פי' זה

רבינו גרשום

הלואה אע"ג דלית ביה אחריות מצי טריף ומש"ה אין כותבין בשטר הלואה כלל: רשב"ג אומר אף שטרי מקח וממכר. אע"ג דלא כתב ביה אחריות אין כותבין משום דאיכא למיחש א) דהמוכר טריף מעיקרא בהאי שטר דאין בו אחריות אחרי שהחזיר לו את שטרו והדר טריף מלקוחות בשטרא קמא דאית בי' אחריות ויאמר דהך שטר מכירה נתן לו אחרי שמכר לו קרקע אחר שנטרף לו: וכן היה רבן שמעון בן גמליאל אומר. זה הטעם אחר דאין חוזרין וכותבין שטר שני אפי' גבי מקח וממכר דקא סבר הנותן מתנה לחבירו והחזיר לו את השטר חזרה מתנתו. הכא נמי לגבי מקח וממכר להיכא דכתב ליה המוכר ללוקח ואמר הלוקח אבד שטרי אע"פ שאמרו עדים אנו כתבנו וחתמנו ונתננו לו אין כותבין משום דאיכא למימר שמא לאחר שמכר לו את הקרקע ועשה לו שטר מכירה חזר בו הלוקח והחזיר למוכר השטר ומיד חזרה לו למוכר הקרקע כדפרישי' לגבי מתנה והאי דקאמר אבד שטרי אין כותבין דדלמא איערומי איערם ואיכא למיחש דלמא אתי למטרף מן המוכר אותו קרקע שהחזיר לו את השטר אע"ג דלא כתבי ביה אחריות מצי טריף ליה בהאי שטרא מהמוכר עצמו לא מלקוחות אם מכרה: וחכמים אומרים מתנתו קיימת. אע"ג דהחזיר לו את השטר מכירתו קיימת וליכא למיחש להאי ולהכי כותבין לו ללוקח שטר אחר חוץ מאחריות שבו וכדאמרי' לעיל: אמר מר חוץ מאחריות שבו ומאי טעמא. אין כותבין שטר אחריות דאי כתבי ליה באחריות דלמא מכזב ולא אבד שטר ראשון: אמר רב ספרא אין כותבין שני שטרות באחריות על שדה אחת דדלמא טריף והדר טריף כי האי גוונא דראובן מכר שדה לשמעון שהיתה כבר משועבדת לבעל חוב של ראובן שהלוהו ואזיל בעל חוב של ראובן וטריף שדה מן שמעון שקנאה ואזיל האי שמעון וטריף לקוחות אחריני שקנו מן ראובן אחרי שמכר ראובן לשמעון השדה דהיינו חד טירפא דקא טריף בשטר אחד קמי בית דין ואתו בית דין וקרעו אותו שטר שבא לפניהם כדי שלא יטרוף בו פעם אחרת והדר אזיל שמעון ועביד קנוניא בהדי בעל חוב של ראובן ואמר ליה שוף לי פורתא בהאי ארעא. אמר ליה המתן לי והנח לי לעמוד בשופי באותו קרקע שהיה משועבדת לך שקניתי הניחני לעמוד ביה שנה או שתים והדר תא טירפן וטרוף אותה קרקע ממני ובאותו זמן דהדר האי בעל חוב לטורפה מיניה דשמעון אזיל שמעון זימנא אחריתי ומפיק שטרא אחרינא דכתבו בית דין לו וטריף בו זמנא אחרינא לקוחות אחריני אי כתב בו אחריות ומשום הכי אין כותב בו אחריות.ומשום הכי אמר ליה שוף לי פורתא כי היכי דלא נפישי עליה בעלי דינין כדמקשינן לקמן דאפי' לא אמר ליה שוף לי פורתא מצי למטרף והדר טריף הואיל ואית ליה תרי שטרי אלא להכי אמר ליה שוף לי פורתא שימתין לו כדי שלא ירגישו הלקוחות בדבר שאם היה טריף וחוזר וטורף לאלתר הוו מרגשו לקוחות בדבר שיש לו ב' שטרות ונפישי עליה בעלי דינין לקוחות הוו צווחי עליה. ואם תקשי היכי מצי בעל חוב למטרף משמעון הואיל דלאחר שמכר לשמעון מכר ללקוחות אחריני היה מצי למימר ליה שמעון לבעל חוב דראובן גבי דידי מה אית לך הלא הנחתי לך מקום לגבות ממנו וקיימא לן בעל חוב גובה מן האחרון דכל חד וחד מצי למימר ליה הנחתי לך מקום לגבות הימנו. ואת משיב כגון שעשאו ראובן לבעל חוב אפותיקי מן האי קרקע דזבין לשמעון ומשום הכי גובה ממנו ושמעון אזיל וטריף מלקוחות שקנו אחרי כן אי נמי הכי היה עובדא דזבין וזבן הכי הוה דכתב ליה בשטרא דאקני ליה ואזיל ראובן וקנה ומכר לשמעון מה שישתעבד לראשון משום דקיימא לן דאיקני קנה ומכר משתעבד ומשום הכי דכתב ליה הכי לבעל חוב לא מצי למימר ליה שמעון לבעל חוב דראובן לאו בעל דברים דידי את. ומקשי' מאי קנוניא מצי למיעבד עם בעל חוב והלא כיון שטרף שמעון בעל חוב דראובן פעם ראשונה קרעו בית דין לשטרא שלא יחזור ויטרוף בו וכיון דקרעי בית דין לשטרא דמלוה מאי מצי טריף בעל חוב זימנא אחריתי דקאמר ליה האי והדר תא טירפן והלא השטר קרוע. וכי תימא דלא קרענוה אלא שובר כתבו למוכר והאמר רב נחמן כל טירפא דלא כתב ביה כו'. שכך הוא הדין כשבא בעל חוב וטריף מן הלוקח שקנה אחר הלואתו שהיו משועבדין לו נכסי חוזר הלוקח אצל המוכר שהוא הלוה ואם אין למוכר לא זוזי ולא מטלטלי ולא מקרקעי לפרוע ללוקח חוזר הלוקח ובא לו לבית דין ומראה להם שטר מכירה שמכר לו אותו פלוני קרקע ובאו בעלי חוב שקדמו לקנייתו וטרפוהו ממנו ובאין בית דין וכותבין לזה לוקח שטר טירפא שילך ויחזור אם קנה שום אדם מן המוכר שלו שום קרקע אחר שמכר לזה שילך ויוציא שטר טירפא ויטרוף אות' קונה וקודם שיכתבו לו בית דין שטר טירפא מקרעין את שטרו כדי שלא יהו ב' שטרות בידו השטר ושטר טירפא וכשמצא מי שקנה אחריו ממנו אם פייסו מוטב בו ואם לאו חוזר לבית דין ואומר להם מצאתי מה שקנה אחרי ולא חשביה לשטר טירפא שכתבתם לי אומר' לו בית דין החזר לנו טירפא ומקרעין אותו וקובעין לאותו קונה זמן שיפייס את זה ומחייבין אותו עד שיפייסוהו ואם לא [הב"ד] כותבין לזה לוקח אדרכתא פסק דין על נכסיו של קונה שחייב לפורעו מה שנטרף אם פייסו הרי מוטב ואם לאו חוזר הלוקח ומביא האדרכתא אצל בית דין ואמר לא השגיח עלי ונוטלין בית דין אדרכתא וקורעין אותה ושולחין אותה אצל בני אדם שבקיאין כמה היתה שוה קרקע שלו שנטרפה ממנו וכותבין לו שטר שומא והולך ונוטל בעל כרחו כפי שומת קרקע שלו אלמא דקרענוה לשטרא מקמי דטריף ובמאי קאמר ליה תא טירפן: לא צריכא דקא אתי. האי מלוה גבי האי לוקח וטריף ליה מיניה מכח אבהתיה. מחמת דאית ליה עדים דהוות של אבותיו ואתרמי כה"ג דמכרה לו ללוה ושוב לוה זה מכר אותה שדה לשמעון שהיתה של אביו של מלוה והכי מצי טריף להאי בכל זמן משמעון מכח שהיתה של אבותיו.ומקשינן למה ליה למימר לוקח לבעל חוב שוף לי דאוקים בה והדר תא טירפן ואם איתא דכותבין ב' שטרות למלוה או ללוקח תיפוק ליה דאפי' לא אמר ליה שוף לי כיון דנקט שני שטרי טריף והדר טריף לאחריני לאלתר. אם כן נפישי עליה בעלי דינין אי טריף והדר טריף לאלתר וכדמתרצינן לעיל. ואי קשיא לך היכי נקט בעל חוב תרי שטרי הא אמרינן בשטרי הלואה אין כותבין ותריץ הכי הא בעל חוב שטריף שמעון לוקח נמי הוה מראובן וטרפוהו ובעל חוב דמקח וממכר הוא: וליכתוב ליה להאי כו'. והשתא קא מהדר לעיל למאי דקאמר אבל בשטרי מקח וממכר כותבין שטר שני חוץ מאחריות שבו ואמאי אין כותבין בו אחריות ליכתוב ליה שטרא מעליא באחריות לוקח וליכתוב ליה לאידך למוכר תקנתא כי האי גוונא דכי חיישינן שמא לא יאבד ומיערם נכתוב הכי כל שטרות דיפקון על ארעא דא דקדים זמניהון מזמן דהשתא פסולין חוץ מן דמפיק בזמנא דא מזמן של שטר שני זה. והשתא אפי' לא אבד שטר ראשון לא מצי טריף מיניה אלא מישטר שני זה בלבד: אמרוה רבנן קמיה דרב אשי.מדלא כתבינן ליה ללוקח שטרא מעליא ולא סמכינן ליה למוכר כל שטרי דיפקו על ארעא דא כו' דהיינו כעין שובר דכתבינן הכי למוכר זאת אומרת מדלא כתבינן הכא למוכר ש"מ דאין כותבין שובר למלוה ולא למוכר אלא צריך שיחזיר להם אף השטר דאי ס"ד כותבין שובר הכי כתבי למוכר כל שטרי כו' והיינו שובר מעליא

ולא

א) דברי רבינו אינם מובנים בכאן וצ"ע.

הגהות הב"ח (א) תוס' ד"ה (בדף הקודם) אבל וכו' נקנות במסירה כדמפרש לקמן: (ב) בא"ד למוכר כלום דכשיוציא: (ג) בא"ד לפי שאמר השטר הראשון שכתבת וחתמת ונתת לי נאבד יטעו בית דין: